

MELEN BARAJI'NDA YAŞANANLAR, MÜHENDİSLİK JEOLJİSİNİN VE JEOTEKNİĞİN HAYATİ ÖNEMİNİ BİR KEZ DAHA GÖSTERMİŞTİR

MELEN BARAJI'NDA YAŞANANLAR, MÜHENDİSLİK JEOLJİSİNİN VE JEOTEKNİĞİN HAYATİ ÖNEMİNİ BİR KEZ DAHA GÖSTERMİŞTİR!

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak; Melen Barajı sürecinin tüm yönleriyle bağımsız bilimsel kurullar tarafından yeniden değerlendirilmesini, projeye ilişkin mühendislik jeolojisi ve jeoteknik raporlarının kamuoyuyla paylaşılmasını, Sayıştay denetimlerinde ortaya konulan tespitler doğrultusunda gerekli idari ve hukuki süreçlerin işletilmesini ve kamu zararına neden olan tüm sorumluların hesap vermesini talep ediyoruz.

İstanbul'un uzun vadeli içme suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla hayata geçirilen Melen Barajı Projesi, aradan geçen yıllara, defalarca yenilenen ihale süreçlerine ve milyarlarca liralık kamu harcamasına rağmen tamamlanamamış; ortaya çıkan teknik sorunlar nedeniyle kamuoyunda haklı tartışmalara konu olmuştur.

Bugün gelinen noktada yaşananları yalnızca baraj gövdesinde oluşan çatlaklar ya

da yapım hataları üzerinden değerlendirmek eksik olacaktır. Melen Barajı süreci; büyük mühendislik projelerinde yer seçimi, mühendislik jeolojisi çalışmaları, jeoteknik tasarım, proje kararları, uygulama ve denetim süreçlerinin birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini açık biçimde ortaya koymuştur.

Yer seçiminin bilimsel temeli mühendislik jeolojisi. Mühendislik jeolojisi; üze-

rinde yapı yapılacak doğal ortamın jeolojik modelini oluşturur, kaya ve zemin birimlerinin mühendislik özelliklerini belirler, aktif tektonik yapıyı, süreksizlikleri, yeraltı suyu koşullarını, geçirgenliği, oturma davranışını, heyelan ve diğer jeolojik tehlikeleri değerlendirerek projeye esas bilimsel verileri üretir.

Jeoteknik ise bu bilimsel verileri esas alarak güvenli temel tasarımını, zemin iyileştirme yöntemlerini, şev stabilitesini, geçirimsizlik çözümlerini ve mühendislik yapısının güvenli biçimde inşa edilmesini sağlar.

Dolayısıyla mühendislik jeolojisi ile jeoteknik mühendislik sürecinin birbirini tamamlayan iki temel bileşenidir. Mühendislik jeolojisinin ortaya koyduğu veriler doğru okunmadan yapılacak hiçbir jeoteknik tasarım güvenli sonuç veremez. Aynı şekilde doğru jeoteknik çözümler üretilmediği sürece de en kapsamlı mühendislik jeolojisi çalışmaları tek başına yeterli olmaz.

Melen Barajı'nda ortaya çıkan sorunlar; bu bütüncül yaklaşımın proje sürecinde ne ölçüde hayata geçirildiğinin bağımsız ve bilimsel biçimde değerlendirilmesini zorunlu

kılmaktadır.

Bu kapsamda kamuoyu adına aşağıdaki soruların yanıtlanmasını bekliyoruz:

- Melen Barajı'nın yer seçimine esas yeteri kadar jeolojik/jeoteknik araştırmalar yapılmış mıdır? ve onaylı jeoteknik raporlar ile jeoteknik tasarım raporları arasında herhangi bir uyumsuzluk tespit edilmiş midir?
- Baraj tip seçiminde onaylanmış mühendislik jeolojisi ve jeoteknik veriler ne kadar dikkate alınarak karar verilmiştir?
- Proje sürecinde gözlenen çatlaklar, deformasyonlar ve sonradan ortaya çıkan güçlendirme gereksinimlerinin temelinde yer alan jeolojik ve jeoteknik etkenler yeterli kapsam ve derinlikte araştırılmış mıdır?
- İlk ihale tarihinden bugüne kadar bu projeye ilişkin kaç adet Sayıştay Denetim Raporu hazırlanmıştır? Bu raporlarda hangi teknik ve mali tespitlere yer verilmiş, bunlar doğrultusunda hangi idari, mali ve hukuki işlemler gerçekleştirilmiştir?

- Ortaya çıkan ilave maliyetler ve kamu zararına ilişkin sorumlular hakkında herhangi bir işlem yapılmış mıdır?
- Benzer nitelikteki büyük kamu yatırımlarında mühendislik jeolojisi ve jeoteknik çalışmalarının karar süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olması için hangi kurumsal düzenlemeler yapılacaktır?

Ayrıca, kamuoyuna yansıyan bilgiler doğrultusunda davet usulüyle yeniden ihale edilen Melen Barajı projesinde, uygulama sürecinde proje kapsamı ve imalatlarda değişikliklere gidilmesi nedeniyle ihale bedelinin üzerinde ilave maliyetlerin ortaya çıkabileceği yönündeki iddialar, kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı açısından ciddi kaygılara neden olmaktadır. Bu durumun, kamunun yeniden mali zarara uğratılması riskini doğurup doğurmadığının tüm yönleriyle incelenmesi; süreçte gerçekleştirilen proje revizyonları ile bunların teknik ve ekonomik gerekçelerinin kamuoyu adına şeffaf biçimde ortaya konulması büyük önem taşımaktadır.

Melen Barajı örneği göstermektedir ki; büyük mühendislik yapılarında yaşanan sorunların önemli bir bölümü inşaat aşamasında değil, yer seçiminden başlayarak jeolojik/jeoteknik araştırmalar ve yerinde ve laboratuvarında yapılan deneylerin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle mühendislik jeolojisini yalnızca zemin etüdü hazırlayan bir disiplin, jeotekniği ise yalnızca hesap yapan bir mühendislik alanı olarak görmek büyük bir yanılıdır. Güvenli mühendislik yapıları; mühendislik jeolojisi ile başlayan, jeoteknik tasarımla devam eden ve tüm mühendislik disiplinlerinin ortak çalışmasıyla tamamlanan bilimsel bir süreçtir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak; Melen Barajı sürecinin tüm yönleriyle bağımsız bilimsel kurullar tarafından yeniden değerlendirilmesini, projeye ilişkin

mühendislik jeolojisi ve jeoteknik raporlarının kamuoyuyla paylaşılmasını, Sayıştay denetimlerinde ortaya konulan tespitler doğrultusunda gerekli idari ve hukuki süreçlerin işletilmesini ve kamu zararına neden olan tüm sorumluların hesap vermesini talep ediyoruz.

Çünkü kamu kaynaklarının korunmasının yolu; bilimden, mühendislikten, şeffaflıktan ve etkin kamusal denetimden geçmektedir.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası olarak; bilimsel gerçeklerden ödün vermeden, mühendislik jeolojisinin ve jeotekniğin büyük kamu yatırımlarındaki vazgeçilmez rolünü savunmaya, güvenli yer seçimini ve kamu yararını esas alan mühendislik anlayışının takipçisi olmaya devam edeceğimizi kamuoyunun bilgisine sunarız.

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu